

## იზოლდა ქილაძე

ეკონომიკის დოქტორი, ასოცირებული პროფესორი  
ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

# საქართველოში საწარმოთა ფინანსური რისკების ტენდენციები Covid 19-ის შემდგომ პერიოდში

კვლევის მიზანია საწარმოთა ფინანსური რისკების თავისებულებების გამოვლენა პანდემიის შემდეგ პერიოდში, საანალიზო საწარმოების მაგალითზე. კვლევის საგანია კაპიტალისა და პროცენტის რევეჩივის მაჩვენებლების ტენდენციები.

შრომაში გამოკვლეულია ათი სხვადასხვა დახვის, თხუთმეტი საწარმოს ფინანსური ანგარიშგების ინფორმაცია. ჩატახებულ იქნა ფინანსური რევეჩივის მაჩვენებლების ფაქტობრივი ანალიზი, გაკეთებულია შესაბამისი დასკვნები და შემუშავებულია რეკომენდაციები თუ რა გზებით შეუძლიათ საწარმოებს დაფაჩონ ვადები, რათა შეახბილონ ფინანსური რისკები პოსტპანდემიის პერიოდში.

დღეს საწარმოთა ფინანსური სტაბილურობა აგეოტვე გულისხმობს და მოითხოვს პანდემიით გამოწვეულ ბიზნეს-რისკებზე დაფუძნებულ მართვას და კონტროლს, რაც კიდევ უფრო აქტუალურს ხდის საწარმოთა რისკების ანალიზის სხუდყოფის საკითხების კვლევას.

**საკვანძო სიტყვები:** პანდემია, ფინანსური რისკები, რევეჩივი,

რისკი არის საწარმოთა საქმიანობის შემადგენელი ნაწილი და მსოფლიოში, სადაც უდიდესი მოცულობის ინფორმაცია სულ უფრო სწრაფი ტემპებით მუშავდება, რისკების იდენტიფიცირება და შეფასება მნიშვნელოვან გამოწვევას წარმოადგენს. შესაძლოა მიმდინარე წელს რისკის საფრთხე არ ჩანდეს, მაგრამ მომავალ წელს საწარმოს ფინანსური შედეგები გაუარესდეს და მენეჯმენტი მას მოუმზადებელი შეხვდეს. ასეთი მოვლენების მიზეზი არის ის, რომ საწარმოთა მმართველები რისკების მაჩვენებლებს რეგულარულად არ აკონტროლებენ და არ მართავენ იმ მოტივით, რომ რისკების გაზომვა ხშირად შეუძლებელია. მაგრამ, საწარმოს საქმიანობაზე დამოკიდებული შიდა რისკების გაზომვა ალბათობის, სტატისტიკური მეთოდებისა და გარკვეული მაჩვენებლების გამოყენებით, შესაძლებელია.

დღეს საწარმოთა ფინანსური სტაბილურობა გულისხმობს ბიზნესის მართვას რისკებზე დაფუძნებული პრინციპების საფუძველზე. რისკები მრავალი სახის არსებობს, რომელთა გაუთვალისწინებლობა იწვევს დიდ მატერიალურ და ადამიანურ დანაკარგებს. ამიტომაც, მსოფლიოში შეიქმნა მრავალი ორგანიზაცია, რომლებიც საწარმოებს რისკებისაგან მოსალოდნელი საფრთხეების მონიტორინგის მიმართულებით ეხმარებიან. მათ შორის, ყველაზე კომპენტენტური გახდა სტანდარტების საერთაშორისო ორგანიზაცია - ISO (International Organization for Standardization). ამ ორგანიზაციაში შედიან სხვადასხვა სახელმწიფოთა ეროვნული სტანდარტების ორგანიზაციის წარმომადგენლები. მისი წევრების და ექსპერტების მეშვეობით ISO ნებაყოფლობითი კონსენსუსის საფუძველზე იღებს გადაწყვეტილებებს. მან 2009 წელს გამოსცა რისკების მენეჯმენტის სტანდარტი ISO31000-„რისკ მენეჯმენტი“, რომელიც შეუძლია გამოიყენოს ნებისმიერი ტიპის, ზომის და დარგის საწარმოთა მენეჯმენტმა და ყველა დაინტერესებულმა პირმა, ვინც მართავს რისკებს.

ISO31000 საწარმოებს ეხმარება რისკის მართვის ისეთი სტრატეგიის შემუშავებაში, რის შემდეგაც მიიღწევა რისკების იდენტიფიცირება, ეფექტიანი მართვა, შერბილება. სწორედ ამით იზრდება მათი მიზნების მიღწევის ალბათობა და მათი აქტივების დაცვის ხარისხი. ISO31000 სტანდარტების დანერგვა კომპანიებს ეხმარებათ დაინახონ რისკების როგორც დადებითი, ასევე უარყოფითი შედეგები. იყვნენ უფრო მეტად ინფორმირებულნი, რათა შესაძლებელი იყოს საწარმოს მართვის გაუმჯობესება.

ISO31000-ის გადამოწმებული ვერსია გამოქვეყნდა 2018 წელს, რათა გათვალისწინებული ყოფილიყო ბაზრის ევოლუცია და ახალი გამოწვევები, რაც 2009 წლის შემდეგ წარმოიშვა. ერთ-ერთი მიზეზია ეკონომიკის სისტემის სირთულეების ზრდა და ახალი რისკფაქტორის წარმოშობა, როგორცაა ახალი ციფრული ვალუტა და ბუნებრივი კატაკლიზმებიც კი. რაც საწარმოებისათვის წარმოშობს სრულიად ახალ რისკებს საერთაშორისო მასშტაბით.

2018 წლის ISO31000 უფრო სტრატეგიული ხასიათისაა და აქცენტს უფრო მეტად აკეთებს მენეჯმენტის მეტ ჩართულობაზე რისკების მართვაში.

რისკების მართვის ყველაზე მოხერხებული და ეფექტური მიმართულებაა ეკონომიკური მაჩვენებლების მეშვეობით საწარმოს საქმიანობაში არსებული რისკების გაზომვა და ანალიზი. სტანდარტები არის გზა, რომელითაც მსოფლიოს შეუძლია შეაჩეროს და შეცვალოს ბუნების დანაკარგები, განაცხადეს ბიომრავალფეროვნებისა და სტანდარტიზაციის წამყვანი ექსპერტების გაეროს ბიოლოგიური მრავალფეროვნების კონვენციის (COP15) გვერდით ღონისძიებაზე, რომელიც გაიმართა მონრეალში (კანადა), 2022 წლის 14 დეკემბერს.

დასმული საკითხის პრობლემატურობას ის გარემოებაც აძლიერებს, რომ საწარმოში რისკით გამოწვეული დანაკარგების ერთმნიშვნელოვნად განსაზღვრა და აღრიცხვა შეუძლებელია.

წინამდებარე შრომის მიზანია, საქართველოში საწარმოთა ფინანსური პოზიციების და რისკების შეფასების მაჩვენებლების შესწავლა პანდემიის დასრულების შემდგომ პერიოდში. გამოკვლულ იქნეს თუ რა არის არსებული ფინანსური სირთულეების მიზეზები, რათა შემუშავებულ იქნეს არსებული მდგომარეობის გაუმჯობესების რეკომენდაციები.

კვლევის მიზნიდან გამომდინარე, დასახულ იქნა შემდეგი ამოცანები:

- სათანადო მაჩვენებლების შერჩევა,
- საანალიზო კომპანიების შერჩევა,
- ფინანსური რისკების მაჩვენებლების ფაქტორული ანალიზის ჩატარება და საჭირო რეკომენდაციების შემუშავება, რათა შერბილებულ იქნეს ფინანსური რისკების ნეგატიური გავლენები.

## 1. ლევერიჯის მაჩვენებლების არსი და ფაქტორული მოდელები

დაფინანსების წყაროების სტრუქტურის ოპტიმიზაციას მოგების გადიდების მიზნით, ფინანსური ლევერიჯის კონცეფციას უწოდებენ. ფინანსური ლევერიჯი იკვლევს საწარმოს სესხებისა და სააქციო კაპიტალის თანაფარდობის კავშირს მოგების ცვლილებასთან.

თანამედროვე კონკურენტულ გარემოში აუცილებელი გახდა ახალი ტექნოლოგიებისა და ინოვაციური მეთოდების დანეგვა წარმოებისა და მომსახურების სფეროში, რაც გარკვეულ ფინანსებს მოითხოვს და რომელიც მოგებიდან უნდა დაიფაროს. ამიტომ, მხოლოდ აქციონერების ფინანსური ინტერესების დაკმაყოფილება საკმარისი არაა. კომპანიის წმინდა მოგებიდან უნდა შეიქმნას რეზერვები ბიზნესის განვითარებისათვის, რისკების შერბილებისათვის, პერსონალის სტიმულირებისათვის და ა.შ. ჩვენი აზრით, დღეს ბიზნესის სტაბილურობის ერთ-ერთი ინდიკატორია რეინვესტირებული მოგების წილი წმინდა მოგებაში.

ფინანსური ლევერიჯის კოეფიციენტებს ორ ჯგუფად ყოფენ. ესენია: კაპიტალის ლევერიჯი და პროცენტის ლევერიჯი. ეკონომიკურ ლიტერატურაში ცნობილია ფინანსური ლევერიჯის (ფლ) მრავალი კოეფიციენტი (Charles, H. G. 2009 ). ესენია (იხ.ცხრილი 1.1.):

### ცხრილი 1.1. ფინანსური ლევერიჯის კოეფიციენტები

მაჩვენებლები

1. ფლ1 (აქტივები / საკუთარი კაპიტალი)	კაპიტალის ლევერიჯი
2. ფლ2 (აქტივები / (საკ.კაპ.- პრივილეგ. სააქციო კაპიტალი))	კაპიტალის ლევერიჯი
3. ფლ3 (საოპერაციო მოგება / წლიური მოგება)	მოგების ლევერიჯი
4. ფლ4 (ვალდებულებები / საკუთარი კაპიტალი)	კაპიტალის ლევერიჯი
5. ფლ5(ვალდებულებები+პრივილეგ.სააქც.კაპიტალი) / (საკ.კაპ)	კაპიტალის ლევერიჯი
6. ფლ6 (პრივილეგ.აქციის დივ. + სა-% ხარჯი) / საოპ.მოგება)	პროცენტის საერთო ლევერიჯი
7. ფლ7 (საოპერაციო მოგება / წმინდა მოგება)	წმინდა მოგების ლევერიჯი

ფინანსური ლევერიჯის (კერძოდ, მოგების ლევერიჯის) ფაქტორული მოდელი (ჭილაძე ი. 2019) შემუშავებულია ჩვენს მიერ, როგორცაა:

$$DFL = OP/NP = OP/S * S/PS * PS/A * A/OwC * OwC/P * P/NP;$$

DFL - არის ფინანსური ლევერიჯის დონე;

OP/NP - არის საოპერაციო და წმინდა მოგების ფარდობა. თუ საოპერაციო მოგება უფრო მაღალი ხარისხით გაიზრდება, ვიდრე წმინდა მოგება, მაშასადამე იზრდება ფინანსური და საგადასახადო რისკები;

OP/S - არის საოპერაციო მოგების ფარდობა რეალიზაციიდან მიღებულ მოგებასთან. რაც უფრო მაღალია ეს კოეფიციენტი, ნიშნავს, რომ იზრდება გაყიდვების რისკები.

S/PS - არის შემოსავლების ფარდობა რეალიზაციიდან მიღებულ მოგებასთან. მისი ზრდა საწარმოო დანახარჯების ნაკლებ ეფექტიანად გამოყენების რისკებზე მიანიშნებს. ანუ იზრდება საოპერაციო რისკი.

PS/A - რეალიზაციიდან მიღებული მოგების ფარდობა აქტივების საშუალო წლიურ ჯამთან. იგი აქტივების ნაკლებ ეფექტიანად გამოყენების რისკებზე მიუთითებს.

A/OwC - აქტივების ფარდობა საკუთარ კაპიტალთან. მისი ზრდა საკრედიტო და საპროცენტო რისკების ზრდაზე მიუთითებს.

OwC/P - საკუთარი კაპიტალის ფარდობა წლიურ მოგებასთან, რომლის ზრდა ნიშნავს რომ საკუთარი კაპიტალი უფრო მეტად იზრდება, ვიდრე მოგება. ამდენად, წარმოიქმნება კაპიტალის უკუგების შემცირების რისკები.

P/NP - მისი ზრდა ნიშნავს, რომ იზრდება გადასახადების წილი წლიურ მოგებაში, რაც ამცირებს წმინდა მოგებას და მაშასადამე, იზრდება დივიდენდის დაფარვის რისკები ე.ი. შესაძლოა წმინდა მოგება საკმარისი არ აღმოჩნდეს დივიდენდების დასაფარავად.

დავუშვათ, წლიური მოგება 1000ლ და მოგების გადასახადი 200 ლარია. წმინდა მოგების რისკი იქნება 1.25 (1000/800). თუ მოგების გადასახადი გახდება 400 ლარი, მაშინ წმინდა მოგების რისკი 1.67 გახდება (1000/400). ამდენად, დივიდენდების დაფარვის (გაცემის) რისკი გაიზარდა. რაც უფრო მაღალი იქნება მოტანილი ფაქტორ-მაჩვენებლები, საწარმოს ფინანსური რისკები მით უფრო გაიზრდება. ამასთან, აღვნიშნავთ, რომ საწარმოთა ფინანსურ რისკებზე თანამედროვე ეკონომიკურ გარემოში სერიოზულ გავლენას ახდენს ფულის ღირებულების ცვლილება დროში და აქტივების შეფასების მეთოდები. მაგრამ, ეს კვლევის ცალკე მიმართულებაა და მათ აქ არ ვეხებით.

გარდა ამისა, ჩვენი აზრით, გამომდინარე იქედან, რომ ეკონომიკურ ლიტერატურაში ლევერიჯის კოეფიციენტებს უწოდებენ ისეთ მაჩვენებლებსაც, რომელთა შემცირება იწვევს

ფინანსური რისკის ზრდას. მართებულად მიგვაჩნია, რომ ლევერიჯის კოეფიციენტი ეწოდოს ისეთ კოეფიციენტებს, რომლის ზრდა რისკის ზრდას აჩვენებს (Chiladze I. 2019). მაგალითად, შევადაროთ ასეთი მაჩვენებლები:

1. აქტივების ფარდობა ვალდებულებებთან

2. ვალდებულებების ფარდობა აქტივებთან

ზოგიერთი ავტორი ორივე ტიპის მაჩვენებელს ლევერიჯის მაჩვენებლებად თვლის. ეს ჩვენი აზრით დაბნეულობას იწვევს. მაგალითად, პირველი მაჩვენებლის ზრდა ნიშნავს, რომ აქტივები უფრო მაღალი ტემპით იზრდება ვიდრე ვალდებულებები, რაც რისკებს ამცირებს. ხოლო, მეორე მაჩვენებლის, ვალდებულებების ფარდობა აქტივებთან თუ გაიზრდება, რისკებიც იზრდება. ჩვენი აზრით, რისკიც მაჩვენებლებად უნდა ჩაითვაოს ის მაჩვენებლები, რომელთა ზრდა იწვევს რისკების ზრდას.

ამჯერად, აგრეთვე შევადგინეთ კაპიტალის ლევერიჯის კიდევ ერთი მაჩვენებლის - ვალდებულებებისა და საკუთარი კაპიტალის ფარდობის (L/Ow.C) - ფაქტორული მოდელი, რომელიც აჩვენებს, რომ თუ აქტივების დაფინანსების წყაროებში, ვალდებულებების ზრდის ტემპი გადააჭარბებს საკუთარი კაპიტალის ზრდის ტემპს, მაშასადამე, ფინანსური რისკები იზრდება. მაჩვენებელი: L/Ow.C - შემდეგი ექვსი ფაქტორის ნამრავლის სახით წარმოვადგინეთ:

$$L / Ow. C = L/S * S / P \text{ of } S * P \text{ of } S / OP.P * OP.P/P * P / NP * NP/Ow.C$$

L - არის ვალდებულებები

Ow. C - საკუთარი კაპიტალი

L / S - ვალდებულებების ფარდობა რეალიზაციიდან მიღებულ შემოსავალთან,

S / P of S - შემოსავლის ფარდობა რეალიზაციიდან მიღებულ მოგებასთან,

P of S / OP.P - რეალიზაციიდან მიღებული მოგების ფარდობა საოპერაციო მოგებასთან,

OP.P / P - საოპერაციო მოგების ფარდობა წლიურ მოგებასთან,

P / NP - წლიური მოგების ფარდობა წმინდა მოგებასთან,

NP / Ow.C - წმინდა მოგების ფარდობა საკუთარ კაპიტალთან.

მაშასადამე, ამ ფაქტორული მოდელის საფუძველზე შესაძლებელია, აბსოლუტური სხვაობის ხერხის გამოყენებით გაიზომოს ფინანსური რისკების გადახრაზე მოქმედი ექვსი მთავარი ფაქტორის გავლენა.

## 2. ფინანსური ლევერიჯის ცვლილების ტენდენციები საანალიზო საწარმოებში

### პანდემიის და პოსტ-პანდემიის პერიოდში

ლევერიჯის ზემოთ განხილული მაჩვენებელი - ვალდებულებების ფარდობა საკუთარ კაპიტალთან, ჩვენს მიერ შესწავლილ იქნა საქართველოში მოქმედი რამდენიმე კომპანიის მაგალითზე (იხ.ცხრილი 2.1).

**ცხრილ 2.1. კაპიტალის ლევერიჯის მაჩვენებლები საანალიზო საწარმოებში 2017-2021 წლებში  
(ვალდებ. / საკუთ.კაპიტალი)**

კომპანიები	2017	2018	2019	2020	2021
1.სს თელიანი ველი *	0.19	0.20	1.05	1.37	1.12
2. სს კოკა-კოლა *	1.51	1.33	1.47	1.31	0.93
3. სს საქართველოს რკინიგზა *	1.30	3.45	3.44	5.65	(2.498)*
4. თელასი *	1.08	0.89	0.85	2.0	1.192
5.სოკარი *	(2.86)	(2.64)	(2.13)	(2.45)	0.1075
6.საფონდო ბირჟა	0.03	0.06	0.18	0.14	0.048
7.იმედი ელ *	3.87	1.75	1.89	1.52	1.393 *
8.გუდვილი *	(2.57)	(2.04)	(3.07)	(2.61)	2.497 *
9.ნიკორა	1.16	0.58	0.56	11.28	6.807 *
10.იფელი დილომი (კარფური)	0.18	0.37	0.43	0.27	0.282
11.სანტე	0.27	0.21	0.26	0.19	0.255
12.პსპ *	0.467	0.475	0.92	1.144	0.895
13.ავერსი	0.948	0.917	0.899	0.857	1.479 *
14. წისქვილ ჯგუფი(რესტორანი) *	0.44	1.43	2.74	(10.91)	
15. გუდაური სქი რესორტი *	8.33	7.20	2.46	3.50	1.841 *
(სასტუმრო)					

მოცემული ცხრილის ინფორმაციიდან სჩანს, რომ საანალიზო კომპანიებიდან, პანდემიის პერიოდში, მხოლოდ ოთხ კომანიაში არის დაბალი რისკები. დანარჩენ კომპანიაში ფინანსური რისკები მაღალია და ზრდის ტენდენციით ხასიათდება (ამ კომპანიის სახელწოდება ცხრილში წეთილებითაა აღნიშნული). ხოლო, პოსტ პანდემიის პერიოდში, 2021 წელს (2022 წლის ფინანსური ანგარიშგება ჯერ გამოქვეყნებული არაა) მაღალი რისკები დარჩა რკინაგზაში, გუდვილსა და რესტორან „წისქვილ ჯგუფში“ (ეს კომპანიები 2021 წლის სვეტში, წერტილებითაა აღნიშნული). ავერსის აფთიაქში, კი პანდემიის პერიოდში რისკი არ არსებობდა, მაგრამ წარმოიშვა 2021 წელს. მთელ საანალიზო პერიოდში ფინანსური რისკები არ არსებობდა ოთხ კომპანიაში. ესენია: თელასი, სანტე, პსპ და იფელი დილომი (კარფური).

პოსტკოვიდურ პერიოდში, 2021 წელს კვლავ მაღალი რისკებია წისქვილ ჯგუფში (რესტორანი), სასტუმრო გუდაურში, გუდვილში. აღსანიშნავია, რომ ნიკორაში ფინანსური რისკი თითქმის განახევრდა, წინა წელთან შედარებით (6.87), ამის მიზეზების გამოსავლენად გამოვიყენეთ ფაქტორული ანალიზის მეთოდი (იხ. ცხრილი 2.2).

**ცხრილი 2.2. შპს ნიკორას ფინანსური ლევერიჯის მაჩვენებლებზე მოქმედი ფაქტორები**

მაჩვენებლები	2020	2021	გადახრა	ფაქტორთა გავლენა
ა	1	2	3	4
ფინანსური ლევერიჯი (ვალდებულებების ფარდობა საკუთარ კაპიტალთან)	11.2848	6.8036	- 4.4773	-4.4773
ლევერიჯის გადახრაზე მოქმედი ფაქტორების ცვლილების გავლენა:				
1. ვალდებ. / შემოსავალი რეალიზაციიდან	0.3504	0.3356	-0.0148	-0.4766
2. შემოს. რეალიზაციიდან / მოგება რეალიზაციიდან	6.3850	6.5283	+0.1433	+ 0.2426
3. მოგება რეალიზაციიდან / საოპერაციო მოგება	2.8743	2.4865	-0.3878	- 1.4909
4. საოპერაციო მოგება/წლიური მოგება	4,9045	1.2162	-3.6883	- 7.1883
5. წლიური მოგება / წმინდა მოგება	1	5.3849	+4.3849	+ 10.2761
6. წმინდა მოგება / საკუთარი კაპიტალი	0.3578	0.1907	-0.1671	- 5.9588

ფაქტორულმა ანალიზმა აჩვენა (იხ. ცხრილი 2.2., სვეტი 4), რომ ოთხმა ფაქტორმა ფინანსური რისკები შეამცირა, ხოლო ორი ფაქტორის ზეგავლენით რისკები გაიზარდა. ესენია მეორე და მესამე ფაქტორები. კერძოდ, შემოსავალი რეალიზაციიდან უფრო მაღალი ტემპით გაიზარდა, ვიდრე მოგება რეალიზაციიდან. ე.ი. მოგების მარჟა წინა წელთან შედარებით შემცირდა. ასევე, მნიშვნელოვნადაა გაზრდილი წლიური მოგებისა და წმინდა მოგების ფარდობის კოეფიციენტი, რაც იმაზე მიუთითებს, რომ მაღალი იყო გადასახადების ტვირთი, რის შედეგადაც წლიური მოგების ზრდის ტემპი აღემატებოდა წმინდა მოგების ზრდის ტემპს წინა წელთან შედარებით.

## დასკვნა

ამრიგად, ანალიზმა აჩვენა, რომ პანდემიით გამოწვეული ფინანსური რისკები ჯერ კიდევ მაღალია საქართველოში მოქმედ საწარმოთა უმრავლესობაში. აგრეთვე კვლევის შედეგად აღმოჩნდა რომ, არცერთ საწარმოში ადგილი არა აქვს მოგების რეინვესტირებას, რაც არაპირდაპირ, ნეგატიურ გავლენას ახდენს თვით ამ კომპანიების ფინანსურ სტაბილურობაზე.

ჩვენი აზრით, დღეს ბიზნესის სტაბილურობის ერთ-ერთი ინდიკატორია რეინვესტირებული მოგების წილი წმინდა მოგებაში, რასაც მეტი ყურადღება უნდა მიაქციოს საწარმოთმა ხელმძღვანელობამ.

საწარმოები აგრეთვე საჭიროებს გარკვეულ ფინანსურ დახმარებას ხელისუფლების მხრიდან, რათა დაძლიონ არსებული კრიზისი და შედეგად გააქტიურდება სახელმწიფო ბიუჯეტში საწარმოების მიერ გადასახადების გადახდის პოლიტიკაც.

აგრეთვე, ვფიქრობთ საჭიროა გაუმჯობესდეს თვით საწარმოთა მენეჯმენტისა და კონტროლის ხარისხი.

## ლიტერატურა

1. ქილაძე იზოლდა, საწარმოთა ლევერიჯის ანალიზის მეთოდის სრულყოფის საკითხები, მონოგრაფია. თბილისი, 2019 [https://old.tsu.ge/data/file\\_db/economist\\_faculty/leverij.pdf](https://old.tsu.ge/data/file_db/economist_faculty/leverij.pdf)
2. იზოლდა ქილაძე, თამარ თორია (2022), საქართველოში საწარმოთა ფინანსური შედეგების და რისკების ცვლილებები პანდემიის შემდეგ. გვ: 413-422. თბ.2022
3. უნივერსიტეტის დაარსებისა და ეკონომიკისა და ბიზნესის ფაკულტეტის 100 წლის იუბილესადმი მიძღვნილი საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია „კოვიდ 19 პანდემია და ეკონომიკა, შრომების კრებული, 2022 წ. გვ: 413-422
4. ჯეიმს ს. ვან ჰორნი, ჯონ მ. ვაპოვიჩი უმცრ. (2008). კორპორაციული ფინანსები. მე-12 გამოცემა. თარგმანი ინგლისურიდან. თბილისი.
5. Chiladze I. (2019). Factorial Analysis of the Financial Leverage of the Enterprise . Journal Aplied Finance and Accounting. Vol. 5, No.1, February. pp: 42-48
6. <https://ideas.repec.org/a/rfa/afajnl/v5y2019i1p42-48.html>
7. Dilip K. Ghosh, Arun J. Prakash, Dipasri Ghosh (2010). Leverage and Asset Allocation Under
8. Capital Market Distortion. International Journal of Business, 15(4). pp: 459-471.
9. <http://www.craig.csufresno.edu/ijb/Volumes/Volume%2015/V154-7.pdf>
10. <http://www.afajof.org/SpringboardWebApp/userfiles/afa/file/Free%20Textbooks/Welch-ed1.pdf>
11. Ivo, W. (2014).Corporate Finance (3rd Edition), Prentice Hall.

**Izolda Chiladze**

*Doctor of Economic Sciences, Associate Professor  
Ivane Javakhishvili Tbilisi State University*

## **Trends in Financial Risks of Enterprises in Georgia in the Post-Covid 19 Period**

### **SUMMARY**

The analysis showed that the financial risks caused by the pandemic are still high in the majority of enterprises operating in Georgia.

In our opinion, one of the indicators of business stability today is the share of reinvested profit in net profit, which should be paid more attention by the enterprise management.

Enterprises also need some financial assistance from the government in order to overcome the current crisis, and as a result, the policy of paying taxes by enterprises in the state budget will be activated.

Also, we think it is necessary to improve the quality of the management and control of the torture itself.

Keywords: pandemic, financial risks, leverage.